

SKIP Sekce Bezbariérové knihovny – výroční zpráva 2024

Rok 2024 byl rokem spíše útlumu činnosti sekce. Došlo ke změně pracovní pozice předsedkyně sekce, některé kolegyně odešly do důchodu a náhrada se za ně nehledala. Nebyl to ale ani rok, kdy se nic neděje. Přijali jsme v červnu výzvu účastnit se mezinárodního odborného semináře: Inklúzia - sprístupňovanie - služby. Výmena skúseností knižníc krajín V 4, ktorý bude probíhat 7. - 9. 10. 2025 v Banské Bystrici. Tento závazek je dostatečnou motivací „zvednout se z popela“ a opět se ujmout snah a vizí v oblasti přístupnosti (nejen) českých knihoven.

Jak bylo zmíněno v úvodu, sekce přišla o některé členy, kteří buď odešli do důchodu, nebo působí mimo knihovny. Nebylo v našich silách aktualizovat a doplňovat členskou základnu. V sekci působilo v roce 2024 asi 20 členů.

Situace kolem aktualizace Standardu a Metodik Handicap Friendly se stále poměrně nepřehledná, vše se zpozdilo kvůli opožděné novele Stavebního zákona a následně kvůli velkému pracovnímu vytížení hlavních garantů v dané oblasti. Příliš nepomáhá ani velké záběr zájmů členů sekce, považujeme za nutné domluvit se na zastupitelnosti a také na zúžení preferencí v oblasti přístupnosti.

Členům sekce byl zaslán v únoru 2025 dotazník o aktivitách knihoven (nebo jejich osobních) ve směru cílových skupin, doplněno o uživatele s odlišným mateřským jazykem, seniory, osoby pečující. Je výborné, že se i díky projektu Bookstart: S knížkou do života, začalo pořádat více akcí zaměřených na osoby pečující, a motto projektu je aplikováno výbornými knihovnicemi a knihovníky i mezi děti se specifickými potřebami.

Tradičně převládají aktivity pro osoby se zrakovým znevýhodněním, následovány aktivitami pro osoby pečující a pro osoby s mentálním znevýhodněním. Více se ale objevují i aktivity pro neslyšící.

Hodnocení členů sekce a jejich aktivit:

Zajímavé jsou aktivity Senior organizační skupiny projektu s Knížkou do života. Jednotlivé tituly ze sad pro obě kategorie jsou postupně načítány pro nevidomé a jsou k dispozici v knihovnách v odděleních pro nevidomé. Hledáme cesty, jak v knihovnách aktivizovat práci s rodinami nevidomých.

Dále jsou jednáni o další spolupráci v rámci projektu Bookstart, zájemcům z řad neslyšících jsou distribuovány sady pro obě kategorie jednak prostřednictvím knihoven, jednak ve spolupráci s organizacemi neslyšících. Snažíme se o aktivizaci knihoven. Připravují se varianty pro neslyšící u dalších titulů. Hledáme cesty, jak v knihovnách aktivizovat práci s neslyšícími rodinami malých dětí.

Zároveň se v řadě knihoven se příslušníci menšin integrovaně účastní projektu S knížkou do života (Bookstart).

Následně můžeme téma projektu Bookstart pojmut hlavně jako propojování s osobami pečujícími. V rámci projektu Bookstart proběhlo v Hradeckém regionu celkem 47 klubíků, konala se také muzikoterapie pro děti od 1 do 4 let, k dispozici byla lekotéka, 3D dílna. Pořádaly se venkovní akce, výtvarné dílny, městské hry (např. Jídlo a pití pro dobré žití nebo Tahle hra je odpad - ekologické téma), komiksový klub, přednášky pro rodiče o Pozitivním rodičovství. Knihovna se také podílela na metodické příručce projektu Bookstart (S pohádkou do života: scénáře podle známých pohádek: metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi).

Krajská knihovna Vysočiny je zapojena do aktivit v rámci projektu Digitální odysea, který každoročně zdůrazňuje potřeby seniorů v digitálním světě.

Vzdělávání/osvěta

- **Moravskoslezská vědecká knihovně v Ostravě** - kurzy českého jazyka pro Ukrajince, nákup cizojazyčných knih
- **Moravskoslezská vědecká knihovně v Ostravě** - spolupráce s organizací Dobrá rodina (pěstouni), vzdělávací aktivity, kurzy, přednášky pro rodiče, workshopy pro rodiče s dětmi (Robohrátky), kroužek pro děti RoboDojo
-
- **Krajská knihovna Vysočiny** - Přednáška a setkání s nevidomými a veřejností v rámci Mezinárodního dne vodicích psů (spolupráce s Tyflocentrem Jihlava) Vidět jinýma očima - setkání pro veřejnost k Mezinárodnímu dni nevidomých (spolupráce se SONS Havlíčkův Brod), výukové a zážitkové programy - Otevřená knihovna; Čteme jinak - o životě Louise Braillea
- **Krajská knihovna Vysočiny** - knižní workshopy pořádané Divadelním spolkem OUKEJ (neslyšící herečky)
- **Krajská knihovna Vysočiny** - Exkurze po knihovně pro klienty místního denního stacionáře Exkurze pro klienty z Psychiatrické nemocnice Havlíčkův Brod Zážitkové a kreativní programy pro speciální školy - Poznej svůj vnitřní svět, Postav si svou malou ZOO Zážitkový program pro děti ze spec. školy - "3D tisk"
- **Krajská knihovna Vysočiny** - setkání a beseda Vozíčkov spisovatelky Markéty Vítkové a Zbyňka Švehly
-
- **Městská knihovna v Třebíči** - spolupráce s místní odbočkou SONS /přednášky, využití výstavních prostor knihovny;/ půjčování zvukových knih; seminář pro pracovníky zvukových oddělení
-
- **Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně** - Hrátky s pamětí pro nevidomé a slabozraké (trénink paměti), Arteterapie, Canisterapie
-
- **Knihovna města Hradce Králové** - Služby zrakově postiženým (+ osvětu veřejnosti) poskytovala Zvuková knihovna pro nevidomé a slabozraké, která pro své uživatele také čtvrtletně pořádala pravidelná Setkání s literaturou o novinkách zvukových knih. Seznamy novinek zvukových knih byly dostupné v černotisku i Braillově bodovém písmu (spolupráce na tisku s TyfloCentrem Hradec Králové, o.p.s.). Hudební oddělení realizovalo ve spolupráci s TyfloCentrem Hradec Králové každý měsíc poslechové pořady. Knihovna také spolupracovala s Tyfloservisem, o.p.s. (Hradec Králové) na školení svých zaměstnanců v oblasti zrakového postižení, pronajala své prostory pro schůzi SONS.
- **Knihovna města Hradce Králové** - v roce 2024 proběhla 2 divadelní představení pro děti z MŠ a ZŠ pro neslyšící (a pro studenty znakového jazyka) s názvem Živly s podporou rytmické hudby a ukázkami žonglování. Knihovna zajišťovala dotaci VISK 1 a přetlumočení další knihy do znakového jazyka z projektu Bookstart pro neslyšící veřejnost (forma videí ve spolupráci s Kukátkoo, z.s.).
- **Knihovna města Hradce Králové** - probíhala Univerzita třetího věku, tréninky paměti, konverzace v angličtině pro seniory, informační den o sociálních službách, pravidelné komponované pořady o známých osobnostech. Fungovala donášková služba, každý pátek se scházel šachový klub seniorů, který využíval bezbariérový prostor kavárny, pokračovala spolupráce hudebního oddělení s domovem důchodců. Podporovány byly i Čtecí babičky. Knihovna i v minulém roce spolupracovala s Moudrou sítí (webová služba – propojení seniorů s digitálními asistenty). Probíhaly

také přednášky pro pečující osoby (jak komunikovat s lidmi se zdravotním postižením, s demencí apod.). Konaly se výstavy Bludiště duší (výstava obrazů a výtvarných artefaktů, které vytvořili pacienti Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové v rámci arteterapie) a Život vepsaný do tváře (cyklus fotografií Zdeňky Kulhánkové, který vznikl v Alzheimer centru v Holicích).

Prezentační činnost:

- **Knihovna JABOK** - 12.3.-18.4. 2024: Výstava Učíme se z příběhů zaměřená na beletrii s přesahem do sociální práce, pedagogiky, interkulturní práce, psychologie, speciální pedagogiky a dalších témat, která se týkají osob se specifickými potřebami nebo pomáhajících profesí.
- **Knihovna JABOK** - 2.-29.9.2024 Jsme jedineční: výstava fotografií z projektu Doma realizovaného v Diakonii ČCE, který pomáhá cizincům zapojit se do života v české společnosti a místní komunitě. Autorkou fotografií je ukrajinská fotografka Sněžana Karastamati, která byla v souvislosti s válkou na Ukrajině nucena přestěhovat se do České republiky a začala pracovat v projektu Doma, konkrétně se skupinou dětí se speciálními potřebami, zejména s poruchami autistického spektra.
-
- **Krajská knihovna Vysočiny** -výstava výtvarných děl člena místní odbočky SONS, spolupráce se SONS Havl. Brod při sbírce Bílá pastelka
- **Krajská knihovna Vysočiny** - GÖGEOVÁ, Markéta. Osvětová přednáška v rámci Mezinárodního dne vodicích psů. Online. Knihovnický zpravodaj Vysočina. 2024, roč. 2024, č. 2, s. 1. ISSN 1213-8231. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/?p=7838>
- **Krajská knihovna Vysočiny** - GÖGEOVÁ, Markéta. Vidět jinýma očima. Online. Knihovnický zpravodaj Vysočina. 2024, roč. 2024, č. 4, s. 1. ISSN 1213-8231. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/?p=8225>
- **Knihovna města Hradce Králové** - HUBERTO VÁ, Kateřina. Další metodická příručka S knížkou do života (Bookstart). U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. 2024, roč. 34, č. 2, s. 30-31. ISSN 0862-9366. HUBERTO VÁ, Kateřina - Setkání organizátorů VU3V (virtuální univerzity třetího věku). U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. 2024, roč. 34, č. 2, s. 20-21. ISSN 0862-9366.
- **Knihovna města Hradce Králové** - KOŠŤÁLOVÁ, Iva. Jídlo a pití pro dobré žití. U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. 2024, roč. 34, č. 2, s. 19. ISSN 0862-9366.

Vize 2025

- Aktualizovat členskou základnu - zastoupení různých typů knihoven, zastoupení všech regionů SKIP
- Vyřešit větší kooperaci (sloučení) se Sekcí 60+
- Rozdělit členy do několika pracovních skupin (už nelze, aby většinu členů zajímalo všechno a chtěly být hlavně informovaní, teď potřebujeme zastupitelnost, oporu)
- Dořešit a zveřejnit revizi Handicap Friendly (Standardu a Metodik), provést kampaň k inovaci

Poděkování všem členům a členkám sekce za jejich práci.

Helena Hubatková Selucká

22. března 2025